

001	006	011	016	021	026	031	036	041	046	051	056	061	066	071	076	081	086	091	096	100

Keskiviikkona 17. heinäkuuta 2013

MAASEUDUN TULEVAISUUS

11

LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Verkkopyynti Venäjän Pääjärvellä on lisääntynyt vähintään kesämökkien lisääntymisen tahtiin. ERIKOISTUTKIJ ARI HUUSKO, RIISTA- JA KALATALOUDEN TUTKIMUSLAITOS

Oulankajoen vesistöalueen taimenet ylittävät valtakunnan rajan. Niin tekee myös kaksivuotinen hanke, jonka tavoite on luoda perusta ainutlaatuisen taimenkannan kestävälle hoidolle suomalais-venäläisellä yhteistyöllä.

Oulankajoen vesistöalueen taimenet ylittävät valtakunnan rajan. Niin tekee myös kaksivuotinen hanke, jonka tavoite on luoda perusta ainutlaatuisen taimenkannan kestävälle hoidolle suomalais-venäläisellä yhteistyöllä.

PAANAJÄRVI, VENÄJÄ (MT) Oulankajoen vesistön taimenet viettävät suurimman osan elämästään Venäjän suurilla järvillä. Syksyksi ne nousevat Suomen Oulanka-, Kuusinki- ja Kitkajokiin kutemaan.

”Tuhat tai alle vuodessa”, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (Rktl) erikoistutkija **Ari Huusko** arvioi nousutaimenten määrää. Koska taimenet tulevat kudulle joka toinen vuosi, sukukypsiä kaloja on vesistöissä noin pari tuhatta.

Huusko ja pari muuta suomalaista tutkijaa viettävät viikot Venäjän puolella Vartiolammen tutkimusleirissä, sähkön ja kännyköiden ulottumattomissa. Suomalaiset käyvät kotona viikonloppuisin, kun neljä venäläistä tutkijaa asuu teltoissa koko viiden viikon ajan.

Tutkijat ovat virittäneet Venäjän puolelle rysän Olangajoen sivu-uomaan. Siihen uivat nousutaimenet viedään joen yli merkintäpaikalle, jossa ne mitataan ja punnitaan. Kaikki kalat saavat selkävän juureen numeroidun Carlin-merkin.

Osa kaloista nukutetaan vesipaljussa, johon on lorautettu neilikäöljyä. Nukutetun kalan vatsaonteloon asennetaan 200 euron hintainen radiolähetin, joka antaa signaalia 900 päivän ajan.

Suomen puolen jokivarsilla on kiinteät radiovastaanotin-asetamat, joista ohjuintiedot puretaan kerran viikossa. Venäjän puolella kalojen lähtöä seurataan kannettavalla radiovastaanottimella.

Myös Suomen kutupaikoille ennättäneiden kalojen sijainnit selvitetään kannettavalla vastaanottimella.

Tänä vuonna kalojen merkinnät aloitettiin 10. kesäkuuta ja lopetettiin 15. heinäkuuta. Ensi kesänä merkintäpyynti aloitetaan jo kevätkesällä ja sitä jatketaan kesän loppuun asti.

Yhteistyöstä haaveiltu vuosikymmeniä

Valtakunnan rajan ylittävästä tutkimuksesta on haaveiltu pitkään, projektipäällikkö **Raisa Nikula** kertoo. Ensimmäisen esityksen kalastuskäyttännön yhtenäistämisestä Metsähallitus ja Kuusamon alueen kalavesien osakaskunnat tekivät rajavesikomissiolle yli 20 vuotta sitten.

Koska yhteistyö ei käynnistynyt virkamiestyönä, sille haettiin hankerahoitusta. Sitä

Rktl:n erikoistutkija Ari Huusko ”joutui” välillä pyydystämään tutkimuskaloja myös vapavälinein. Taustalla kuohuu Kivakkaköngäs, jonka taimenet ilmeisesti mieluummin kiertävät sivu-uomaä pitkin.

Venäjän pohjoisen kalantutkimuksen erikoistutkija Igor Shurov määrittää taimenen ikää mikroskooppilla suomonäytteestä.

saatiin kolmannelle yrittämällä. Nykyisen hankkeen 640 000 euron rahoitus tulee pääsin EU:lta sekä Suomen ja Venäjän valtioilta. Kuusamon kylien yhteisten vesialueiden osakaskunnat ja Kuusamon kaupunki rahoittavat myös. Hanketta koordinoi Metsähallitus.

Rktl sekä Venäjän pohjoinen kalantutkimus (SevNIIRH) tuottavat ajantasaiset ja luotettavat tiedot taimenkannan koosta ja vaellustavoista.

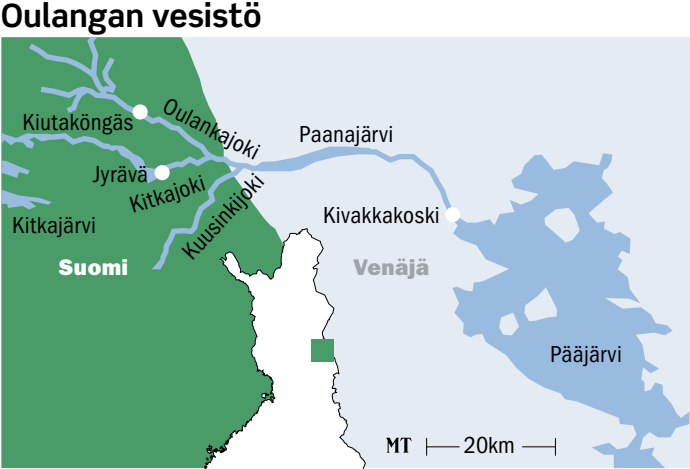
Oulun yliopiston Thule-instituutin johdolla selvitetään

taimenen taloudellinen ja sosiaalinen merkitys Koillismaalla ja Venäjän Karjalassa. Matkailuyrittäjiä ja kalastajia haastellaan rajan molemmin puolin.

”Tavoitteena on laatia hoitosuunnitelma ja kalastussääntö yhdessä venäläisten kanssa. Ne voidaan toimeenpanna viranomaisvoimin hankkeen jälkeen”, Nikula sanoo.

Kalastus Pääjärvellä toistaiseksi arvailua

Miten paljon taimenia tarttuu kalastajien pyydyksiin Venäjän

Tänä kesänä Olangajoella kiinnitettiin Carlin-merkit 102 taimenen selkään. MT:n kummitaimenen merkin tunnus on VZ 0120.

Pääjärvellä, on toistaiseksi arvailua.

Huuskon mukaan verkko-pyynti järvellä on lisääntynyt vähintään kesämökkien lisääntymisen tahtiin. Järven ympärillä on jo sata vapaa-ajanasuntoa.

Pääjärven kalastusoikeuksistaakaan ei ole tarkkaa tietoa. Vahvistamattomien tietojen mukaan ne myydään joka toinen vuosi huutokaupalla Pietarissa. Korkein tarjous ei välttämättä voita.

Vesistöalueen Suomen puo-

len jokiin myydään noin 6 000 lupaa vuodessa. Aiempien tutkimusten mukaan yhden taimenen saantiin kuluu 38 lupavuorokautta, tyhjänpyyttäjiä on paljon.

Kalastusluvan mukana tulevan saalispalautelomakkeen täyttäminen ja palauttaminen on Nikulan mukaan erittäin tärkeää, tuli saalista tai ei.

Huusko ja Nikula toivovat, että kalastajat vapauttaisivat saamansa merkityt taimenet. Carlin-merkin numero kannattaa ottaa ylös vaikka valokuvaa-

Itärajasta yli ilman viisumia

Oulangan taimenet ovat syntyneet Kuusamon Kitka-, Oulanka- tai Kuusinkijoen. Itärajan yli ne laskettelevat myötävirraan 2–5 vuoden ikäisinä ja palaavat takaisin kutemaan noin 60 sentin mittaisiksi vartuttuaan.

Venäjällä taimen viettää suurimman osan elämästään. Kutuvaelluksen hidasteet tai peräti esteet ovat Kivakkakoski Venäjän puolella sekä Kitkajoen Jyrävä ja Oulankajoen Kiutaköngäs.

Jokivedessä taimen ryhtyy kutemaan syyskuun lopulla, kun veden lämpötila on noin kahdeksan astetta. Synnyjoihiinsa kalat ovat nousseet elokuuhun mennessä.

Ensimmäistä kertaa kutemaan tuleva kala on noin 60 sentin mittainen. Sitä ennen se on elänyt järvessä 2–5 vuotta.

Rajanylityksen ilman viisumia taimen tekee monta kertaa, jos välttyy kalastajan koukuilta ja verkoilta.

Nousutaimenista otetaan suomunäyte iänmäärittystä varten.

795 kiloa painanut naaraskala oli kymmenvuotias, 4,74-kiloisen koiras seitsemän vuoden ikäinen.

REIJO VESTERINEN

malla ja lähettää tieto Rktl:ään. Nettisivuston *www.rktl.fi* etusivun vasemmassa reunassa on ohjeet kalamerkin sähköisestä palauttamisesta. Merkin palauttaneiden kesken arvotaan palkintoja.

Jos kalastaja ottaa saaliiksi radiolähettimellä varustetun kalan, lähettimen palauttajalle maksetaan 20 euroa. Pelkästä lähetinkalan havaintoraportista saa saman palkkion. Lähetinkalan vatsasta roikkuu vaaksanmittainen antennilanka.

REIJO VESTERINEN

Nimiehdotukset voit lähettää osoitteeseen Maaseudun Tulevaisuus, toimitus/kummikala, PL 440, 00101 Helsinki tai sähköpostilla osoitteeseen verkko-lehti@maaseuduntulevaisuus.fi.

Nettiosoitteesta *www.oulangantaimen.fi* saa lisää tietoa kummikalan ja muidenkin kalojen kohtaloista.

REIJO VESTERINEN

Rapumertoihin omistajan tiedot

Rapumertoihinkin pitää merkitä pyydyksen asettajan nimi ja yhteyshiedot, Kalatalouden keskusliitto muistuttaa.

Pyydysten merkintämääräykset muuttuivat viime vuonna. Kaikkiin pyydyksiin tulee merkitä pyytäjän tiedoista ainakin nimi ja puhelinnumero. Tarvittaessa myös kalastusoikeudesta kertova merkki on oltava pyydyksessä tai kohossa.

Yksittäisen rapumerran pintamerkiksi riittää viisi senttiä pinnan yläpuolelle ulottuva koho. Selkäsiiman avulla jatanä pyyntiin lasketut merrat on merkittävä 15 senttiä vedenpinnan yläpuolelle ulottuvilla kohoilla tai 40 senttiä vedenpinnan yläpuolelle kohoavilla lippusaloilla.

Jos mertajata on vesiliikenteen käyttämällä alueella, lippusalkojen tulee ylittää 1,2 metriä vedenpinnan yläpuolelle.

Oulujärvessä rapuruttoa

Tänä kesänä keskusliitto on saanut tietää Oulujärven rapurutosta. Lisäksi on tiedossa yksi täplärapukantaan iskenyt tuho, jonka syyksi epäillään rapuruttoa.

Kalatalouden keskusliitto kehottaa jokaista ravustajaa desinfiomaan pyydykset ennen pyyntiä. Erityisen tärkeää desinfiointi on, jos pyydyksiä siirretään vesistöstä toiseen.

Rapuruttoitiot kuolevat, kun pyydyksiä keittää vähintään kymmenen minuuttia, pakastaa vuorokauden –20 asteen lämpötilassa tai kuivaa saunassa vähintään viisi tuntia 80 asteen lämpötilassa.

Sumpuissa rapuja saa varastoida vain samassa vesistössä, joista ravut on pyydystetty.

Lisätietoa rapurutosta ja sen torjunnasta saa *www.rapurutto.net*-sivustolta.

Kalatalouden keskusliitto odottaa rapukaudesta vähintään kohtuullista. Saaliiksi odetaan 8–10 miljoonaa rapua, joista kotimaisen jokiravun osuus on 2–3 miljoonaa.

Kaikkien 18–64-vuotiaiden ravustajien on maksettava valtion kalastuksenhoitomaksu. Lisäksi he tarvitsevat vesialueen omistajan (useimmiten osakaskunta) luvan.

Ravustuskausi alkaa 21. heinäkuuta kello 12.

REIJO VESTERINEN

Heinäkuu hyvää aikaa merilohen kalastukseen

Heinäkuu on hyvää aikaa Suomenlahden lohen pyyntiin, Etelä-Suomen merikalastajain liiton toiminnanjohtaja **Teemu Tast** sanoo.

Ammattikalastajat pyytävät lohta saaristosta ja rannikolta hylkeenkestävillä ponttonirysillä. Sivusaaliina kalastajat poistavat Suomenlahdesta lahnaa ja muita merta rehevöittäviä kaloja.

Tast paheksuu julkkiksia ja luontojärjestöjä, jotka kampanjoivat lohen kalastusta vastaan. Harvalukuisten ammattikalastajien on vaikea saada lohta kaupaksi. Merestä kalastettua lohta saakin lähinnä vain toreilta ja kalastajien suoramyynitisteistä.

Kymijoen oma lohikanta kuoli sukupuuttoon joen liikaantumisen ja voimalaitosrakentamisen takia. Hyvitykseksi häitasta Kymijokeen ja Suomenlahteen on istutettu Nevan lohta.

Viime vuosina istutuslohet on markattu leikkaamalla niiltä rasvaevä. Näin ne pystyy erotamaan luonnonlohista.

REIJO VESTERINEN

AJANKOHTAISTA LUONNOSSA

Metsänokiperhosen esiintyvyys on jaksottaista, perhonen lentää joka toinen vuosi.

Tavataan joka toinen vuosi

Heinäkuun puolivälissä ilahduttaa maastossa kulkijaa metsänokiperhonen, joka liihottelee tavallisesti vastaan niityillä, metsissä, poluilla, metsäautoteillä ja metsien reunoilla. Perhonen viihtyykin monenlaisissa, puolivairoissa elinympäristöissä.

Metsänokiperhonen on yleinen ja kooltaan keskikokoinen päiväperhonen, jonka siipien kärkiväli on 36–46 millimetriä.

Perhosen tunnistaa siiven yläpinnan värityksestä, joka on tasaisen tummanruskea. Siipien yläreunoissa kulkevat punaiset juovat, joissa on tummia täpliä. Kapea, vaalea reunus molemmissa siivissä kiinnittää nopeasti katsojan huomion muuten niin tummasta yleisvärityksestä.

Koiraan ja naaraan ulkomuoto ei juuri poikkea toisistaan.

Metsänokiperhosen esiintyvyys on mielenkiintoinen, sillä se on jaksottaista: perhonen lentää vain joka toinen vuosi. Etelä-Suomessa metsänokiper-

Tornionjokeen paljon lohia

Tast ihmettelee julkisuudessa on esitettyjä väitteitä, joiden mukaan Itämeren lohi kituisi henkitorjeissaan. Tosiasiassa Itämeren merkittävimpään lohijokeen Tornionjokeen nousi viime kesänä ennätyspaljon lohia.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen mukaan runsas lohennousu jatkuu Tornionjoella myös tänä vuonna. Selitys parantuneeseen tilanteeseen on Tastin mielestä onnistunut kalastuksen sääty. Nyt lohen lisääntyminen onnistuu siellä, missä on jäljellä kutupaikkoja ja esteetön pääsy kutupaikoille. Kalastajia ei Tastin mielestä voi syyttää vesien pilaamisesta eikä vaellusesteiden rakentamisesta.

Lohen luontaisen elinkierron palauttaminen vaatii jatkossakin huomattavia panostuksia kalateihin ja sen lisäksi paljon aikaa. ”Yksi lähivuosien merkittävimmistä kalatiehankkeista on kalaportaan rakentaminen Kymijoen Korkeakoskeen”, Tast toteaa.

REIJO VESTERINEN

Venäjän taimenista neljä on jo Suomessa

Oulankajoen alajuoksulla Venäjän puolella radiolähettimellä merkuttuista taimenista ainakin neljä on jo Suomen puolen joissa.

Paanajärven kansallispuistossa Venäjällä merkattiin tänä kesänä viiden viikon ajan Suomeen nousevia taimenia Metsähallituksen vetämässä Oulangan villi taimen -hankkeessa.

Merkkkaus oli harjoittelua ensi vuotta varten, jolloin kaloja mer-

kataan koko kesän ajan.

Merkkkauspaikka on noin 50 kilometrin päässä Suomen rajasta Paanajärven kansallispuistossa.

Olangajokeen viritettyyn pyyntirysään ui viidessä viikossa kaikkiaan 134 taimenta. Niistä reilut 30 päästettiin jatkamaan matkaa ilman merkkauksista.

Tutkijat laitoivat 102 taimenen selkään numeroidut Carlin-

merkit. Radiolähettimellä merkattiin 24 taimenta.

Yksi radiolähettimellä merkattu taimen päätyi venäläisen kalaturistin pataan. Kalan saaja palautti lähettimen tutkijoiden leiriin.

Pyyntirysä tuotu talveksi Suomeen

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen erikoistutkijan

Ari Huuskon johtama suomalainen tutkimusryhmä on palannut kotimaahan ja tuonut pyyntirysän mukanaan.

Tästä eteenpäin tutkijat paneutuvat taimenten seurantaan ja kuluven kesän kokemuksista oppimiseen.

Lähellä jokien yhtymäkohtaa on kontrolliportit, jotka rekisteröivät jokaisen radiolähettimeltä merkatus taimenen. Viime

viikolla havaittiin, että Oulankajokeen on noussut kaksi lähetikakalaa, Kitka- ja Kuusinkijokiin kumpaanakin yksi.

Radiolähettimellä merkittyjen kalojen joukossa on Maaseudun Tulevaisuuden kummikala, jolle voi ehdottaa nimeä tämän viikon perjantaihin 19. heinäkuuta asti. Kummikala on 4 150 grammaa painava ja 70 senttiä pitkä urostaimen eli kajoja.